

Pomáhejme jim pomáhat

Kvůli koronavirové infekci zely naše kostely prázdnou. Církev ale žít nepřestala. Nejen ve společenských rodin, ale také v činech řady dobrovolníků, kteří pomáhají potřebným. Patří jim za to vřelá díky. Stejně tak i lidem v Charitě, v organizaci, která církev v milosrdné lásce zastupuje navenek. V těchto dnech odvádějí velký kus obětavé práce. Zvláště v zařízeních, která pečují o ty nejohroženější. Nahlédnout do těchto charitních domovů a zařízení dává příloha Arcidiecézní charity Praha, kterou se právě chystáte číst.

Stranou zájmu veřejnosti, a možná i bez povšimnutí by mohl zůstat například Domov svaté Rodiny, který je skutečným domovem pro mentálně postižené, o něj začala už kdysi pečovat ctihodná sestra Akvinela a na jejíž dílo Charita navazuje. Vaše finanční podpora pobytového zařízení pro lidi s mentálním a kombinovaným postižením je právě v tuto dobu potřebná víc než kdy jindy.

Dozvěděl jsem se, že ve středočeském Mukařově, v místě, kde v internaci žil a působil blahé paměti kardinál Josef Beran, dokonce zůstaly pečovatelky a sestry se seniory v dobrovolné karanténě. Někteří i několik týdnů neopustili zdi domova kvůli obavám, aby mezi ty nejohroženější nezavlekli smrtící virus, který se v obci rozšířil. Jsou to heroické výkony, které – když se nedočkájí našeho lidského ocenění a díky – jistě přinesou své ovoce (jak říkáme my věřící lidé) „pod zorným úhlem věčnosti“.

Také charitní zdravotní sestry obětavě cestují a bez ohledu na risk denně každá pečuje o deset až patnáct klientů. Obětavě také slouží lidé, kteří jsou každý den v kontaktu s lidmi bez domova. Taková pomoc nejde dělat z „home office“, tedy z tepla a bezpečí domova. Podpořme tedy ty, kteří ji s takovou obětavostí bez ohledu na okolnosti vykonávají.

DOMINIK
DUKA,
arcibiskup
pražský

Pevné základy Domova svaté Rodiny

V Domově svaté Rodiny v pražských Petřinách a Liboci pečuje Arcidiecézní charita Praha o lidi s mentálním a kombinovaným postižením. Domov založila v roce 1991 sestra Akvinela. Život zde běží téměř jako v běžné rodině. V každém bytě domova žije nanejvýš osm osob a členové domácnosti se podle svých možností podílejí na jejím chodu. Když to jejich schopnosti dovolí, pravidelně docházejí za prací do terapeutických dílen či do kavárny. Snímek Aleš Masner

V Domově svaté Rodiny pracuje JANA DOČEKALOVÁ od jeho založení.

V současné době řídí terapeutické dílny a sama vede dílnu výtvarnou.

Jaký vztah máte k lidem, o které v Domově pečujete, a k jejich rodičům?

Každý den je důvod se s klienty zasmát a sdílet alespoň drobnou radost. Kromě toho jsou dobrými učiteli s někdy, pravda, netradičními výchovnými metodami. S řadou z nich se znám od jejich dětských let, vidím, kam se posunuli, a jsem ráda, že jsem při tom mohla být s nimi a třeba něčím přispět. Není tady smutno a nešťastno.

Rodiče nebo blízcí, kteří k nám doprovázejí své dítě nebo svého svěťence, se někdy omlouvají, že už jim docházejí síly a nemohou se dále starat. Přitom s nimi jejich syn či dcera prožili bohatý a naplněný život. To jim připomínám.

Nemám vždy příležitost každému z rodičů říci, jak obdivuji a vážím si toho, co své děti naučili a k čemu všemu jim dali příležitost. Moc dobře vím, že naučit některou z dovedností nebyla otázka několika opakování, ale možná několika set opakování.

Když jste před třiceti lety nastoupila do služby v Domově svaté Rodiny, v jeho čele stála sestra Akvinela. Jaká byla?

Měla jasnou vizi a neutuchající energii vnést do života Domova řád a směr, nejlépe vlastním příkladem. Na prvním místě byl klient, ale ne ve smyslu „ten ubohý“, který potřebuje naprosto ve všem pomáhat a musíme za něj udělat prakticky vše, ač sám umí leccos. Byli jsme vedeni a učili jsme se klienty zaměstnávat a dělat všechno s ni-

mi. Tento přístup v Domově přetrvává dodnes.

Jaké bylo spolupracovat s takovou silnou osobností?

Na sestru Akvinelu vzpomínám jako na vitální, praktickou a pracovitou ženu, která se snažila vytvořit laskavé a důstojné zázemí. A tam, kde věděla, že by našemu začínajícímu týmu pomohlo odborné vedení či rada, přizvala externí spolupracovníky, kteří nás pomalu seznamovali s problematikou našeho oboru. Vždycky to vypadalo nenápadně, ale teď s odstupem času jsem pochopila, že to vlastně bylo – dnešním jazykem řečeno – systematické vzdělávání. I díky její otevřenosti ke vzdělání jsem mohla vystudovat bakalářský i magisterský program.

Sestra Akvinela byla důsledná, ale ne pyšná, takže přijímala nové přístupy, nejednalo-li se o pouhé experimentování. Byla ráda, když si s námi mohla i docela obyčejně promluvit, a často jsme měli pocit, že je snad na více místech najednou.

Pokračování na str. 10

Své přátele vždycky roztančí

Hudba, zpěv, tanec a veselí v Domově svaté Rodiny. O příjemné zážitky přijíždí obyvatelé pravidelně obohatit hudebník FERRANTE ROVINELLI. Podle jména i místa narození Ital.

V Čechách žije už čtvrtstoletí. „Zpívat jsem začal už v Itálii a pak jsem se hudebně vyšplhal nahoru i tady v Čechách. Spolupracoval jsem s místními slavnými zpěváky, jako je Michal David, založili jsme trio Damichi, napsal jsem pro ně písničky. Taký jsem napsal písničky pro Heidi Janků a spolupracoval jsem se zpěvákem Davidem Mattiolim,“ představuje svou kariéru. Zároveň je provozovatelem restaurace.

K Domovu svaté Rodiny se dostal díky řeholnicím, které poznal při charitativních koncertech. S nimi měl umělec zkušenost už v domovské Itálii, ale jejich pořádání v Česku brzdila nedůvěra. „Když jsem se sám představil v některých ústavech, moc mě nepřijímali, neznali mě, nevěděli si s mou nabídkou rady. Díky řeholnicím jsem se ale dostal právě k Domovu svaté Rodiny,“ vysvětluje Rovinelli.

Tady zpívá a hraje při charitativních koncertech s jeho obyvateli už osmáct let. „Jsem za ně vděčný a mám je

Ferrante Rovinelli je v Domově svaté Rodiny vítaný host. Jak říká, obyvatelé Domova jsou jeho přátelé. Snímek Martina Řehořová / Člověk a Víra

rád. Nemylte se, oni dělají větší radost mně než já jim. Není to tak, že se potkávám s lidmi, kteří se mají hůř než já, vůbec. Někdy si ani neuvědomují svůj stav, ale posílají mi energii a jsou milí. Opravdu rád tam chodím. Teď trpím, že tam nemůžu jít kvůli krizi ohledně koronaviru, protože jinak jsem tam pravidelně chodil,“ lituje Ferrante Rovinelli.

Jak říká, v Čechách je málem jednodušší hrát pro obyvatelé ústavů. „Jsou hned od začátku veselí. V Domově svaté Rodiny asi také proto, že se známe několik let. Když jedu zpívat běžnému publiku, jsou Češi bohužel na začátku takoví studenější,“ usmívá se temperamentní Ital.

Po letech hudebních produkcí při besídkách i koncertech se netají tím, že mu někteří chráněnci přirostli k srdci: „Hanička mě zbožňuje, ta je do mě zamilovaná. Mám blízko k Jarduvi. On vždycky vytváří atmosféru hned na začátku, pozve třeba tanečnice na parket.“

Ferrante Rovinelli je rád, že nikoho z jeho přátel v Domově svaté Rodiny nepostihla koronavirová infekce. Stejně tak jeho rodinu v Itálii. „Matce je 84 let, už 50 dní je zavřená doma. Každý den si zavoláme. Pocházím z města Fano, které leží u moře v okrese Pesaro a Urbino, což je třetí nejpostiženější místo nakažou. Naštěstí odsud už přicházejí pozitivnější informace. A tady v Čechách? Vůbec nevím, jestli budu znovu otevírat restauraci, zda se mi podaří napravit velkou finanční ztrátu. Uvidíme,“ uzavírá s nadějí.

(lom, mach)

Pevné základy Domova svaté Rodiny

Dokončení ze str. 9

Hodně lidí popisuje vznik Domova jako dílo Boží. Podařilo se z úplně nuly vybudovat zázemí pro tolik lidí, kteří potřebují každodenní pomoc.

Domov vyrostl na pevných základech, kdy se spojila důvěra v dobrý úmysl a pracovitost. A to doslova, protože k první rekonstrukci z bývalých jeslí bylo potřeba každé ruky rodičů, příznivců a přátel. Nepřehlédnutelný byl i elán a nasazení pracovního týmu či trpělivost všech obyvatel, kteří nás pomaličku vedli k tomu, abychom jim lépe porozuměli.

Jaká byla vaše cesta k práci v Domově?

Začínala jsem s malou zkušeností z dobrovolnické praxe, kdy jsem vypomáhala při víkendových volnočasových aktivitách lidí s těles-

ným postižením. Vedle toho jsem četla dostupnou odbornou literaturu, které bylo tenkrát poskrovnu.

Zajímalo mě, jak a kde mohu být užitečná lidem s handicapem. A ve stejný čas scházel jeden sanitář do týmu v teprve týden otevřeném Domově sv. Rodiny. Takže jsem se prakticky ze dne na den ocitla, plna velkého nadšení a očekávání, tváří v tvář realitě: deseti chlapcům a mužům s mentálním a kombinovaným postižením ve věku od dvanácti let, kteří se každý po svém dožadovali pozornosti. A také v týmu mladých kolegů. Co nás spojovalo, bylo nadšení, elán, hodně energie a pramálo nebo žádná zkušenost v práci s osobami s mentálním postižením.

Co pro vás osobně Domov znamená?

Domov pro mne byl a je asi nejvíce výzvou, která pramení z mé zvědavosti. A také je to samozřejmě moje práce, a tudíž zdroj mé obživy. Mám štěstí, že se obojí tak hezky propojilo.

V čem vás dlouholetá práce s lidmi s postižením nejvíce ovlivnila?

Zřejmě nejvíce mě práce přivádí k jakési vnitřní disciplinovanosti a rozdělení sil. Naučila jsem se trpělivosti.

Jak prožívají lidé s mentálním postižením vztah s Bohem?

Otázka víry je pro mne osobně velmi intimní záležitostí. Netroufám si popisovat, jak ji prožívá kdokoli vedle mne. Je to určitě velmi individuální.

Klienty rádi doprovázíme na bohoslužby, vždyť někteří z nich vyrostli v praktikujících věřících rodinách.

Nakolik obyvatelé Domova rozumí tomu, co se v současné době děje? Jak to prožívají?

Současná situace nás v Domově přivedla ještě blíže k sobě. Myslím, že klienti chápou vážnost situace podle svých možností, a je hodně na nás, abychom je v ní s umírněností doprovázeli a kromě běžných aktivit uvnitř domu vymýšleli, jak zpříjemnit čas.

Šijeme si veselé roušky, pečeme (a jíme) výborné barevné koláče, zpíváme zapomenuté šlágry a tančíme podle toho, jak nás nohy a rytmus poslouchají. Zahrada je skoro jako ze škatulky a já jsem na některá odpoledne přijala výzvu k badmintonovým turnajům.

Ale samozřejmě se všichni zase těšíme krok za krokem do normálu, jen s těmi nabytými kily nám to asi nepůjde tak lehce...

JARMILA LOMOZOVÁ

I přes své postižení dokáže být užitečná

Člověče, nezlob se je Gábinkina nejoblíbenější hra.

V Domově svaté Rodiny pracuji pět let a jednou z mých svěřenkyň je Gábinka. Bydlí v domácnosti, která nese jméno Nepomucenum. Žijí v ní lidé s nejtěžším postižením. Dovolte mi, abych Gábinku představila.

Gábinka se vždycky hlásí o svou práci a je pyšná, když může pracovat a pomáhat. Je to taková Gábinka známá věta: „To je moje práce.“ Třeba u jídla vždy uklízí talíř a kelímek na čaj. A když jí něco spadne, je jí to líto a moc se omlouvá a my všichni ji ujišťujeme, že se nic nestalo.

Ráda rozvázá čisté roztržené prádlo do pokojů. Tedy nejen své prádlo, ale také oblečení ostatních kamarádek z domácnosti. Vezme jeden nebo dva kusy oblečení a veze je na pokoj. Má vozíček uzpůsobený sobě na míru i s oporou hlavy a odráží se pravou nohou. Ruce ovládá jen částečně. Ale je statečná a moc chce pomáhat. Když je prádlo odvezené, po několikrátém putování do pokojů, kde ho přehazuje přes postranici postele kamarádky, které prádlo patří, hlásí vždycky: „Hoto!“

Gábinka společně s kamarádkou Verunkou rády obědvají ve společné jídelně. A jezdí s kolegy pro obědy. Myslím, že ti by to bez nich už ani nevládli. Tedy než začala karanténa. Od jejího vypuknutí se společně obědy konat nemohou.

Snad v tom budeme brzy pokračovat.

Jedna z Gábinkiných oblíbených činností je hra. „Hrát!“ je obvyklá výzva zejména pro kolegu Štěpána a znamená, že by ráda hrála Člověče, nezlob se. Štěpán jí podává krabici od hry a Gabča do ní hází kostku a potom za ni Štěpán posunuje figurku.

Gábinkin velký den bývala vždycky sobota – tedy než domov uzavřela karanténa. Úderem druhé hodiny odpolední přijížděla její maminka, na kterou se vždycky moc těšila a nyní jí velmi chybí.

Gábinka je teď podruhé na antibiotikách a je smutnější. Tak jsme si o ni dělali všichni starosti. Doufáme, že brzy bude vše v pořádku.

A na závěr ještě jedna Gábinkina oblíbená činnost. Tou je mše svatá v naší kapli. Když jsou přímlyvy, Gábinka řekne: „Maminka!“ A my všichni se za ni přimluvíme. A po mši, stejně jako po jiné oblíbené činnosti, Gabča hlásí: „Líbilo!“

Takže pro velký úspěch to můžeme vždycky všechno opakovat.

LENKA STOKLÁSKOVÁ

Jak se žije v osmičlenné „rodině“ v Domečku?

Domeček je v Domově svaté Rodiny místem, kde žije osm klientů, kteří sice nemohou bydlet úplně sami, ale zvládnou se s pomocí tří asistentů o sebe postarat a zastat jednoduchou práci. Pracovníci zapojují klienty i přes mentální postižení do práce kolem chodu Domova svaté Rodiny i jeho kavárny. Nahlédněme do života obyvatel Domečku...

„Jano, Janičko, vstávej, hola, hola, nový den volá,“ volám Janě telefonem. Jana není zrovna ranní ptáče, ráda si přispí a budík někdy neslyší. Často vstává, jak sama s oblibou říká, „zadkem napřed“. Popoháním ji, protože za chvíli jí začíná domácí dílna, kde Jana kromě jiného vyšívá. Vstávat jí jde těžko, zato složitě motivy předloh k vyšívání jí nečiní sebemenší potíže, a to ani přesto, že nemá stoprocentní zrak, nosí brýle a používá lupu. Při vyšívání se projevuje její trpělivost, soustředěnost a talent a pod jejíma rukama ožívají ptáčci i lekníny. Janina preciznost se projevuje i v práci v kuchyni, kde je zaměstnaná a kam dva dny v týdnu dochází. Velmi pořádná a pečlivá je i při denních činnostech úklidu v domácnosti na Domečku. Dobře odvedenou práci vyžaduje i od ostatních a dokáže se pohoršovat, když je špatně zameteno nebo nejsou dobře utřené stoly či

má pocit, že já jako asistent neodvádím svou práci. To se pak projeví energická, ohnivá stránka její povahy. Vzájemnou důvěru a společnou vlnu jsme nějakou dobu ladily. Jana je opatrná a nebylo jednoduché získat si její důvěru. Ale podařilo se a den, kdy jsem se stala její klíčovou pracovnící, jsme společně oslavily její oblíbenou vanilkovou zmrzlinou. Jana nikdy nepoznala svou matku ani otce. Rodinou se pro ni od raného dětství staly řádové sestry, které se jí ujaly. S některými ji poji dlouholeté vřelé přátelství dodnes. Zejména když přijde řeč na sestru Rafaelu, dokáže jindy spíše zamračená Jana roztát a city jen překypuje. Slysíme pak slova jako: „Ona je moje kytička, sluníčko, srdíčko.“ Takové chvíle mi Janu přibližují a vždy si znovu uvědomím, že vzájemná láska nás činí lepšími a žádná zdravotní omezení jí v tom nezabraňují.

EVA, asistentka v Domečku

Jana je i přes potíže se zrakem mistryně ve vyšívání.

Snímky Aleš Masner

Trvalé zázemí pro naše děti

Jednou z maminek, které svěřily své dítě

Domovu svaté Rodiny, je JANA ANDERSOVÁ. Pro dceru Johanku tu hledala pomoc už v době zakladatelského díla sestry Akvinely.

Johanka žije v Domově svaté Rodiny od zahájení provozu.

Představila byste vaši rodinu?

Můj muž Alexandr byl muzikant, cellista, sólista. Johanka se narodila jako třetí holčička, nejdřív jsme nic netušili. Z porodnice jsme odešli se zdravou holčičkou. Až v průběhu času jsem si všimla, že v porovnání se dvěma sourozenci jsou její reakce trochu jiné. Šla jsem za dětskou doktorkou, která nás poslala na neurologii do Motola. Tam při vyšetření zjistili, že se pravděpodobně nebude vyvíjet jako zdravé dítě. Jedna ze sester mě tam během hospitalizace seznámila s Vojtovou metodou, s úžasnými cviky. Potom jsem Johanku naučila sedět, stát, chodit. Cvičili jsme několikrát denně. Johanka postupovala tak, že je fyzicky soběstačná od tří let.

To byl ale hezký výsledek vaší péče.

Zpívala s námi i písničky a celkově reagovala úplně jinak, než předpokládali lékaři. Ale nestačilo to na to, aby mohla do školy, takže byla od devíti let v zařízení ve Zvíkovci. V roce 1989 zemřel můj muž a já jsem se asi rok nato dozvěděla z místních novin, že se na Petřínách buduje domov pro postižené děti a že to vede sestra Akvinela. Okamžitě jsem se tam rozjela, sestra Akvinela tam byla v holinkách, s hráběmi, v sutaně a řekla, abych si dala přihlášku. Johanka tam nastoupila, když se Domov otevíral, zažila jsem ještě sestru Akvinelu v plné síle, která to tam stmelovala. Šla jsem záclony, z prostěradel ubrusy, chodila mýt okna. A když sestra Akvinela získala

druhou budovu, chodili rodiče pomáhat budovat i tam – fyzicky i finančně. Sestra byla neobyčejně laskavá jak k rodičům, tak samozřejmě k dětem a personálu. Dodnes je to tam vedeno v jejím duchu.

Když byla Johanka doma a pak jste si ji brala domů, muselo to být v běžném chodu rodiny poměrně těžké.

Dokud byla malá, dalo se to zvládat, i když fyzicky nebyla tak zdatná. Ale bylo to samozřejmě obtížné, zvláště kvůli dvěma starším holčičkám. Měla jsem pořád pocit, že je zanedbávám, protože jsem se pořád věnovala Johance, několikrát denně jsem s ní cvičila.

Jakou péči vlastně vyžadovala a vyžaduje?

Péči potřebovala už tenkrát a potřebuje ji i dnes. Je sice soběstačná, ale není úplně samostatná, nedokáže se o sebe postarat v životě. Komunikuje a je naprosto „při věci“. Když ji přivedu domů, ví, kde co je, dokonce pomáhá s úklidem. Ví, že má sestry, mluví o nich, ráda je vidí. Ale zase je ráda, když ji přivedu zpátky do Domova, protože tam má už své zázemí, přátele a sestřičky, kteří jsou na ni všichni laskaví, a naštěstí je tam ráda.

Krátce po revoluci byl Domov svaté Rodiny prvním zařízením svého druhu v Praze. Jak se společnost dívala na lidi s postižením, bylo úplně jiné než dnes. Jaké jsou vaše zkušenosti?

Když jsem si vyzvedávala Johanku ze Zvíkovce, lidi se na ulicích zastavovali, dívali se po nás a byli zvědaví, co s ní je. Lidé si po čase zvykli, že jsou mezi námi lidé a děti, kteří jsou jiní. Sestra Akvinela po nás chtěla, abychom o tom napsali povídku. Také to mi moc pomohlo.

Vznik Domova svaté Rodiny nám ohromně ulevil. Vždyť za Johankou na Zvíkovec jsme jezdili sedmdesát kilometrů a domů jsem si ji brala jen jednou za čas. Uvědomovali jsme si, že takových míst je velmi málo. Navíc je velkou předností domova jeho stálost. Naše děti nikdo nikam nebude stěhovat. (lom)

Co umějí v Domově svaté Rodiny vyrobit?

Obyvatelé domova se během svého denního programu věnují mezi jiným pracovní terapii. Každý podle svých možností pracuje. Vznikají tu zajímavé výrobky, které také pomáhají s ekonomikou domova.

Jsem malá tkaná kabelka

Utkali mě na tkalcovském stavu. Každý den přicházeli pilní lidé a pomalu mě tvořili. Když měli špatnou náladu, mysleli si, že budu celá černá, ale dobře to dopadlo. Dohodli se na námořnické modro-bílé. A uznejte, ta červená barva na doplnění mi vážně sluší. Vznikala jsem s radostí a ponesu ji dál.

Tkaný korálkový náramek

„S klientkou Janou se domlouváme na další nápady pro tvorbu. Prohlíží si knihu, sdílí své nápady, vybírá vzor. Neuspokojí jí jen obyčejný, vybírá složitý geometrický,“ vypráví instruktorka tkalcovské dílny Markéta

Mušínská. Jana si sama navléká i téměř neviditelnou nitku do jehly na korálky. Podle vzoru vybírá ty správné korálky a zatkává řadu za řadou. Náramek se jí rýsuje pod rukama. „Pak si ho někdo může koupit, už jich mám hodně,“ usmívá se spokojeně Jana.

Uši radosti

S jarem přišla nová síla, chuť a energie experimentovat. Zakroužila nad keramickou dílnou Domova svaté Rodiny, sedla si na parapet a přes okno přišla mezi klienty. Hanka krouží očima spolu s hrnčířským kruhem. Pak dostane nápad, že vymodeluje misku. „Ještě

Keramická miska, tkaná kabelka a korálkový náramek. Výsledky mnoha hodin práce obyvatel Domova svaté Rodiny. Snímky Aleš Masner

bychom jí mohli udělat uši,“ napadá Hanku: „Já vyrobím opravdové ucho, přiděláme ho tam!“ Z placičky mode-

luje ucho s dírkou pro náušnici a na druhou stranu připravuje ucho docela obyčejné. (dsr)